

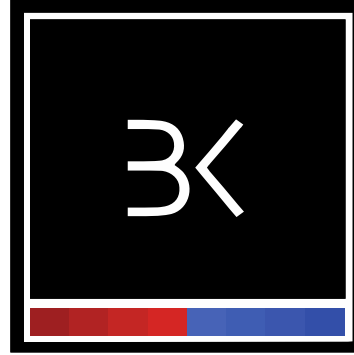
Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

CORONA-EKONOMİ BÜLTENİ

14 Ağustos / 2020

Bu rapor; Covid-19 virüsünün dünya ekonomilerinde yarattığı ekonomik krizi, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Hareketlenen Dış Politika ve Ekonomilerin Payı

- ❑ Pandemi sürecinin başından bu yana sürekli daralan ekonomiler ve iç karartıcı ekonomik öngörüler bültenlerimizin ana unsuru oldu.
- ❑ Yeni normale geçilmesi ile beraber, artık ders kitaplarından çıkarılsın denen küreselleşme en yoğun hali ile kendini gösterirken, siyaset anlamında ise bölgesel çekişmelere büyük oranda neden ve taraf olmaya başladı.
- ❑ Zira klasik düzende hep süregeldiği üzere büyüklerin karları düşerse küçüklerin pastasından hep fazladan alacak bir nedenleri bulunur.
- ❑ Küreselleşme, ekonomik büyüme ve dünya ticaretinin artması bakımından olumlu yanlara sahip olabilir ancak uluslararası siyaset düzlemine yansımaları hep emperyalizm şeklinde olmuştur ve yeni normal süreç artan daralmalar nedeni ile bunun dozunu daha da arttırmıştır.
- ❑ Bu hafta ana tema olarak Doğu Akdeniz meselesi, BAE ve İsrail arasındaki Trump destekli normalleşme anlaşmasını; arkasındaki ekonomilere göre değerlendireceğiz.

Doğu Akdeniz’de Neler Oluyor?

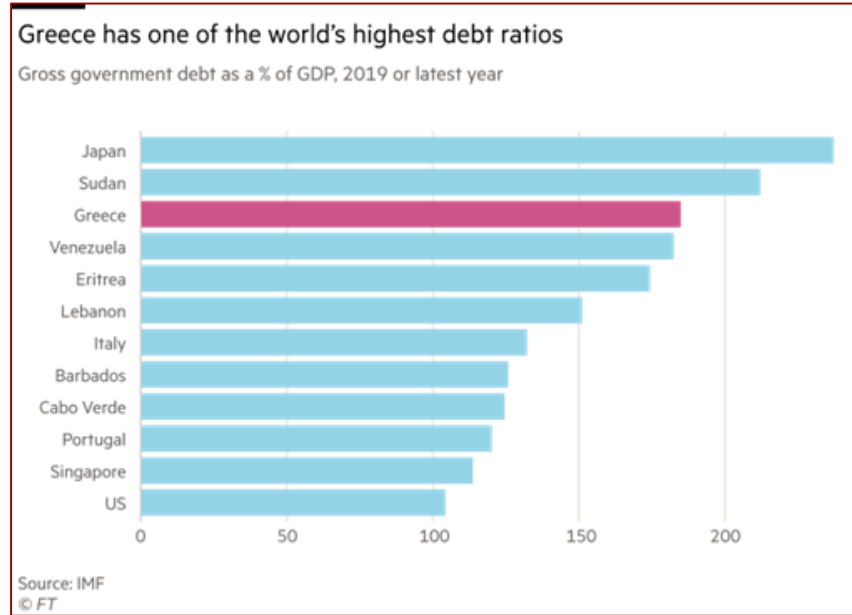
- ❑ Türkiye, 27 Kasım 2019’da Libya ile imzaladığı Deniz Yetki Alanlarını Sınırlandırma anlaşması ile Yunanistan’ın Girit, Karpathos ve Rodos adalarının güneyinde kalan bölgeyi kıta sahanlığı kapsamında gördüğünü ilan etmiş ve bu anlaşmayı BM’ye kaydettirmişti.
- ❑ Anlaşmanın uluslararası hukuka göre bir geçerliliği olmadığını savunan Atina, 1982 tarihli Uluslararası Deniz Hukuku Sözleşmesi’ne göre adaların kıta sahanlığı hakları olduğunu, Türkiye’nin ortaya koyduğu haritanın Yunanistan’ın egemenlik haklarını çiğnediğini ilan etmişti.
- ❑ AB de Yunanistan’ın açıklamalarını desteklemiş, Türkiye’nin, "yasa dışı" olarak tanımladığı hidrokarbon çalışmalarını durdurmasını talep etmişti.
- ❑ Siyasi alanda yaşanan bu gerilime rağmen, 2019’un ikinci yarısından itibaren Ankara ile yeni kurulan Atina hükümeti arasında diyalog kanalları açık tutuldu.
- ❑ Ancak Yunanistan’ın Fransa ile Türkiye arasında son dönemde giderek gerilen ilişkileri kendi lehine kullanma çabası ve başta AB olmak üzere uluslararası platformlarda köşeye sıkıştırmaya çalışması Ankara’nın tepkisini çekti.
- ❑ Türkiye, Yunanistan’ın Kıbrıs Rum tarafı ile Akdeniz’deki diğer kıyıdaş ülkeler Mısır ve İsrail ile hidrokarbon faaliyetlerini devam ettirmesi, bunu yaparken de Türkiye ve Kıbrıs Türkleri’nin çıkarlarını göz ardı etmesine tepki duyarak pozisyonunu sertleştirdi.

Doğu Akdeniz'de Neler Oluyor?

- ❑ Konu aslında hidrokarbon , Dünya'daki Kuzey Denizi gibi eski petrol sahalarındaki üretim düşmesi ve artık 'kolay petrol' döneminin sona yaklaşması nedeniyle hidrokarbon arama ve sondaj şirketleri odaklarını daha derin sulara ve geçmişte pek ilgi gösterilmeyen alanlara yöneltmeye başladı. Doğu Akdeniz Havzası bu eğilimin sonucu son yıllarda enerji-politiğin merkezine oturmuş bulunuyor.
- ❑ Amerikan USGS'nin hazırlamış olduğu rapora göre Levant Havzası'nda toplamda 1,7 milyar varillik iki petrol rezervi olduğu tahmin ediliyor. Fakat bölgenin doğal gaz zenginliği enerji devlerinin iştahını daha fazla kabartıyor. Bölgede büyük oranda deniz yatağında olan çıkarılabilir doğal gaz rezervinin 3,45 trilyon metreküp olduğu tahmin ediliyor.
- ❑ Doğu Akdeniz'de bu gerilimin esas tarafı olan, Yunanistan ekonomisini bir sonraki slaytta ele alalım.

Yunanistan Ekonomisi

- ❑ 2010 yılında cari açığının tavan yapması ile iflasın eşiğine gelen Yunanistan'ı AB ve IMF bir kurtarma programına alarak, 288 milyar Euro kredi açtı.
- ❑ Yunanistan'daki krizin Euro bölgesine sıçramasına korkan AB liderleri, sıkı kemer sıkma politikaları ve uzun müzakerelerin ardından Atina'ya yardım etmek zorunda kaldı.
- ❑ 2018 yılında kurtarma programından çıkıp, mali bağımsızlık ilan eden ülke, hala dünyanın en borçlu ülkelerinden. 2019 yıl sonu rakamlarına göre kamu borçlarının GSYİH'a oranı % 177

Fransa ve Euro Bölgesi

- ❑ Fransa'da kamu borçlarının GSYİH'a oranı Euro bölgesi ortalaması ile karşılaştırıldığında 2016'dan bu yana Euro bölgesinde düşerken, Fransa'da yükseliş eğilimi gösterdiğini ve 2019 sonu itibari ile %98,10'a ulaştığı görülmektedir.
- ❑ Fransa, 40 milyar metreküp üzeri doğal gaz tüketimi ile AB talebinin % 10'unu oluşturarak, Avrupa'nın dördüncü, Dünya'nın ise yirmi sekizinci en büyük gaz piyasasıdır. Avrupa Birliği içerisinde en geniş doğal gaz iletim hattına sahip olması, coğrafi konumu ve güçlü LNG altyapısı sayesinde Avrupa gaz piyasasında kilit rol oynamaktadır.
- ❑ Fransa'nın enerji karışımının %44'ü nükleer enerji, %28'ini petrol, %15'ini doğal gaz, %9'u yenilenebilir ve %4'ü ise kömürden oluşmaktadır. Fransa enerji karışımında Fosil yakıtlar (petrol, kömür ve gaz) %47'lik bir paya sahip olmakta olup, G20 ortalamasının (%82) oldukça altındadır. Fosil yakıtların kullanım oranının düşük olmasının asıl sebebi nükleer enerji kullanımının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. 1980'lerden beri Fransa, tükettiği enerjinin yaklaşık yarısını nükleerden karşılamaktadır. Son on yılda ise yenilenebilir enerjilerin oranı da artmıştır.
- ❑ Tüm bu nedenler ülkenin ekonomik olarak AB nin de desteği ile enerji savaşlarındaki aktif rolünü göstermeye yeterlidir.

Trump'ın Seçim Hamlesi İsrail'den Yana

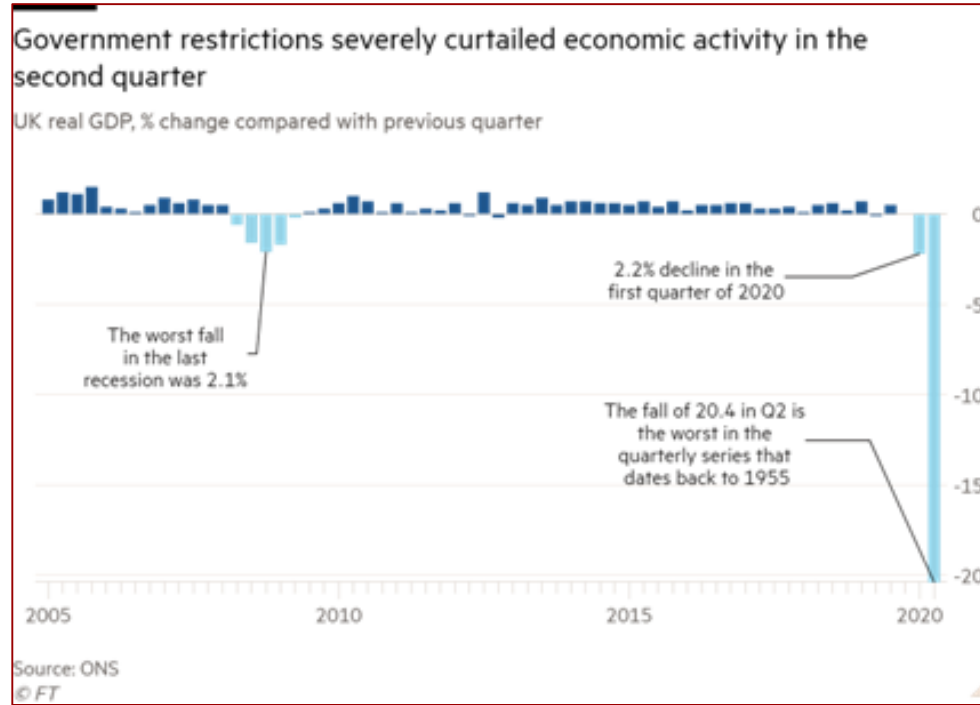
- ❑ Real Clear'ın hazırladığı son seçim anketinde %50 Biden %41 civarında ise Trump'ın oy alacağı öngörülmekte, Trump'ın dünkü tweetinde fakir mahallelerde yaşayan kadınların oyunu kendine çekmek için çabaladığı görülmüştü.
- ❑ Dün aynı zamanda çok önemli bir belge paylaşarak yazdığı tweet de BAE ile İsrail arasında normalleşme adına bir barış anlaşması imzalandığını duyurmuştu.
- ❑ Bu anlaşma ile ilgili çok şey söyleniyor ve Türkiye de dahil İran ve Filistin BAE 'e belirli yaptırımlar uygulayacaktır kuşkusuz.
- ❑ Ancak yine İsrail'deki bir muhalefet partisinden gelen şu açıklamayı paylaşmak gerekirse aklın yolunun bir olduğu ve Trump'ın gerçekten kötü bir hamle yaptığı ortaya çıkacaktır:

"ABD, BAE ve İsrail arasında varılan üçlü anlaşma, ABD'nin Yüzyılın Anlaşması planını uygulama çerçevesinde ve Filistin halkının kaderini tayin hakkına darbe olarak gerçekleşmiştir" denilen açıklamada, şu ifadeler kullanıldı: "Anlaşma, ABD'nin emperyalist planlarını teyit ediyor. Böylece, Trump'ın bölgesel belgelerini düzenlemeye yardımcı oluyor ve ABD-İsrail'in bölgesel hegemonyasına karşı olan direniş güçlerini kuşatmaya alıyor."

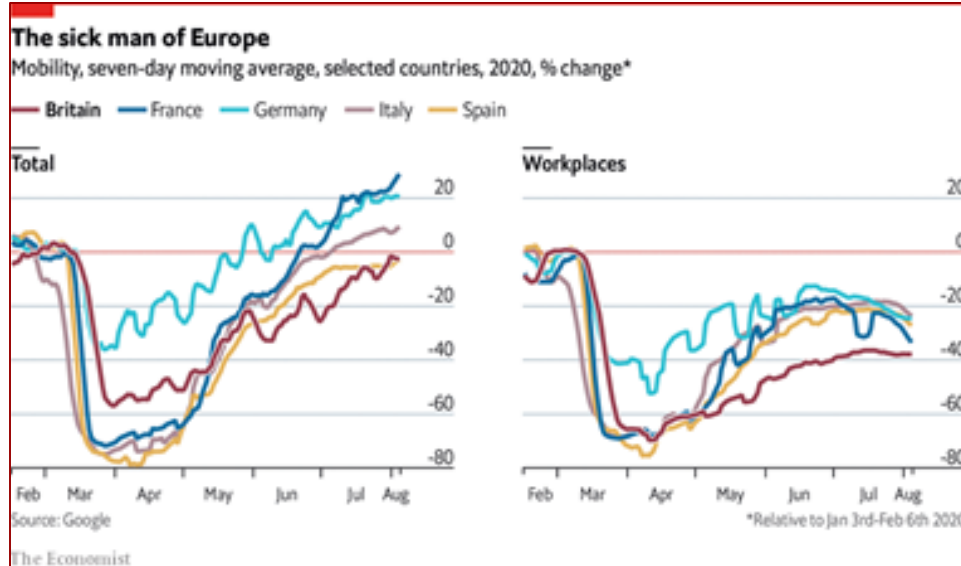
Resesyonun Tarifi: İngiltere

- ❑ İngiltere'de GSYİH ikinci çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 20.4 daraldı! 1955 'den bu yana en büyük daralma olarak tarihe geçebilir.
- ❑ İngiltere'nin bu denli yüksek düzeyde daralmasını, göreceli olarak uzun süren kısıtlara ve tüketimin sosyal mesafe nedeni ile canlanamamasına bağlıyorlar.

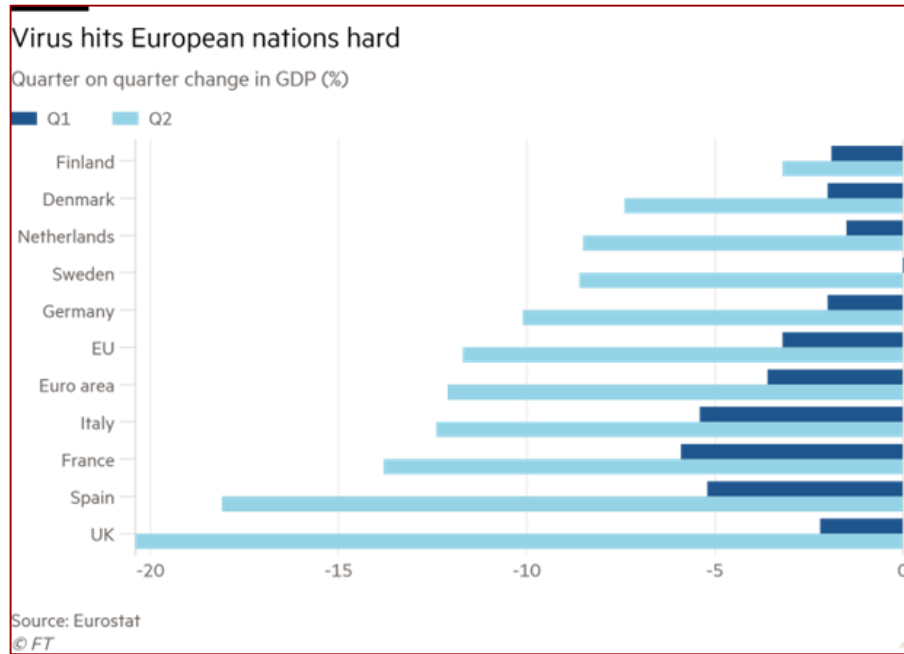
Avrupa'nın Hasta Adamı İngiltere

- ❑ The Economist dergisi bu hafta mobilite endeksinden hareketle; "Avrupa'nın hasta adamı İngiltere" başlıklı bir yazı yayınlamış.
- ❑ Mobilite endeksine göre benzer vaka sayılarına sahip ülkeler arasında yeni normale en yavaş adapte olabilen İngiltere, en hızlıları ise Almanya ve Fransa olarak görülmekte.
- ❑ Bu durum büyük çoğunlukla İngiltere'nin neden en çok daraldığını açıklıyor.

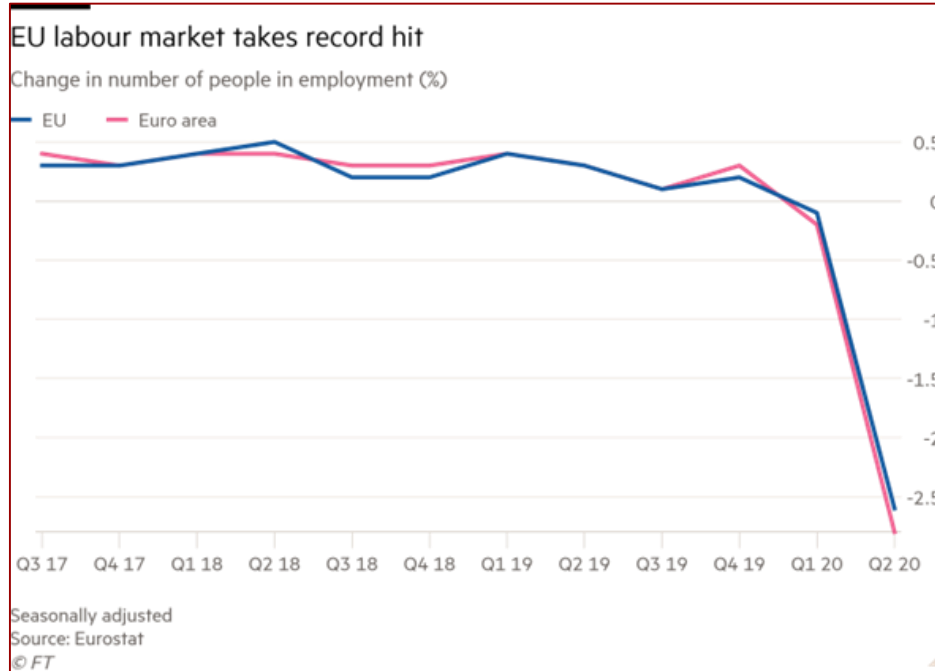
Eurostat Açıkladı: AB'de Son İstatistikler

- Euro bölgesi ekonomisi ikinci çeyrekte %12,1 daraldı. Almanya, İspanya, Fransa, İtalya %10'dan fazla daralırken; Hollanda %8,5 düzeyinde küçüldü.

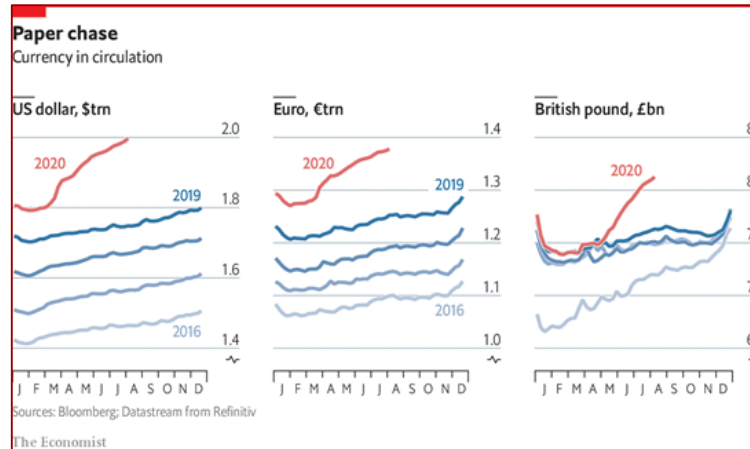
Eurostat Açıkladı: AB'de Son İstatistikler

- ❑ İkinci çeyrekte AB'de 5,5 milyon kişi işini kaybederken; 4,5 milyon kişi ise Euro bölgesinde iş kaybı yaşadı. İlk çeyreğin sonunda AB de Mart sonu itibari ile çalışan sayısı 209,1 milyon idi.
- ❑ 2. çeyrekteki bu iş kaybı 1995 yılından bu yana görülmemiş bir tarihi seviyede.

Dolaşımdaki Para Neden Bu Kadar Arttı?

- ❑ Haftalardır artan mevduatlardan söz ediyoruz. Aslında bunun temel nedeni dolaşımdaki paranın çok fazla artmış olması.
- ❑ Tabi bu durumun bankalar açısından fon maliyetlerini düşürmesi gibi bir avantajı var. Ancak bu durum kredi faizlerinin yüksek olduğu durumda genel anlamda bankalara kar sağlayan bir durum. Oysa başlangıçta ABD ve Avrupa'da son birkaç yıldır süren resesyona ve ardından da pandemik resesyona çare olarak uygulanan genişlemeci para politikaları faizi sıfır noktasına getirdiğinden genel sonuç olarak faydasız ve aşırı bir nakit sirkülasyonu var.
- ❑ The Economist konu ile ilgili yazısında ise bu söylediklerimize ek olarak, virüslü paradan kaçış ve dolandırıcıların kısıt döneminde parayı aklayacak açık iş yeri bulamamaları nedeni ile sisteme dahil etmeleri olarak öne sürüyor.

Sanayi Üretiminde Artış

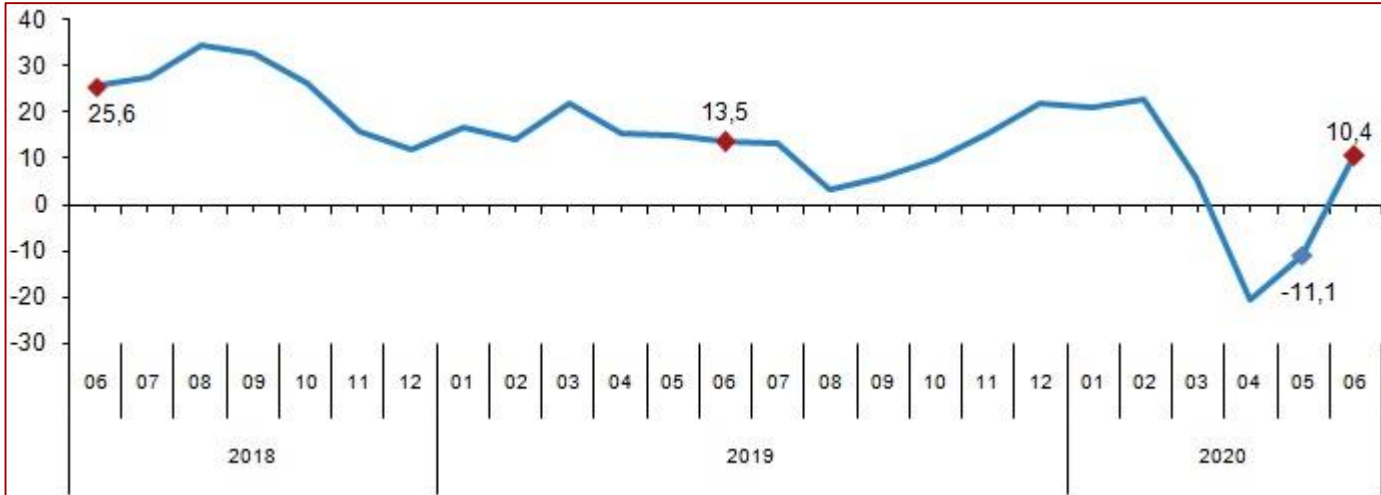
- ❑ Sanayi üretimi Haziran ayında aylık bazda yüzde 17.6, yıllık yüzde 0.1 arttı. (TÜİK)
- ❑ Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2020 yılı Haziran ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre %7,8, imalat sanayi sektörü endeksi %19,0 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü endeksi %6,7 arttı.

Ciro Endeksleri, Haziran 2020

- Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi , 2020 yılı Haziran ayında yıllık %10,4 arttı.
- Toplam cironun alt detaylarına bakıldığında; 2020 yılı Haziran ayında yıllık sanayi sektörü ciro endeksi %8,7, inşaat ciro endeksi %29,2, ticaret ciro endeksi %19,3 artarken, hizmet ciro endeksi %18,3 azaldı.

Toplam ciro yıllık değişim oranı (%), Haziran 2020

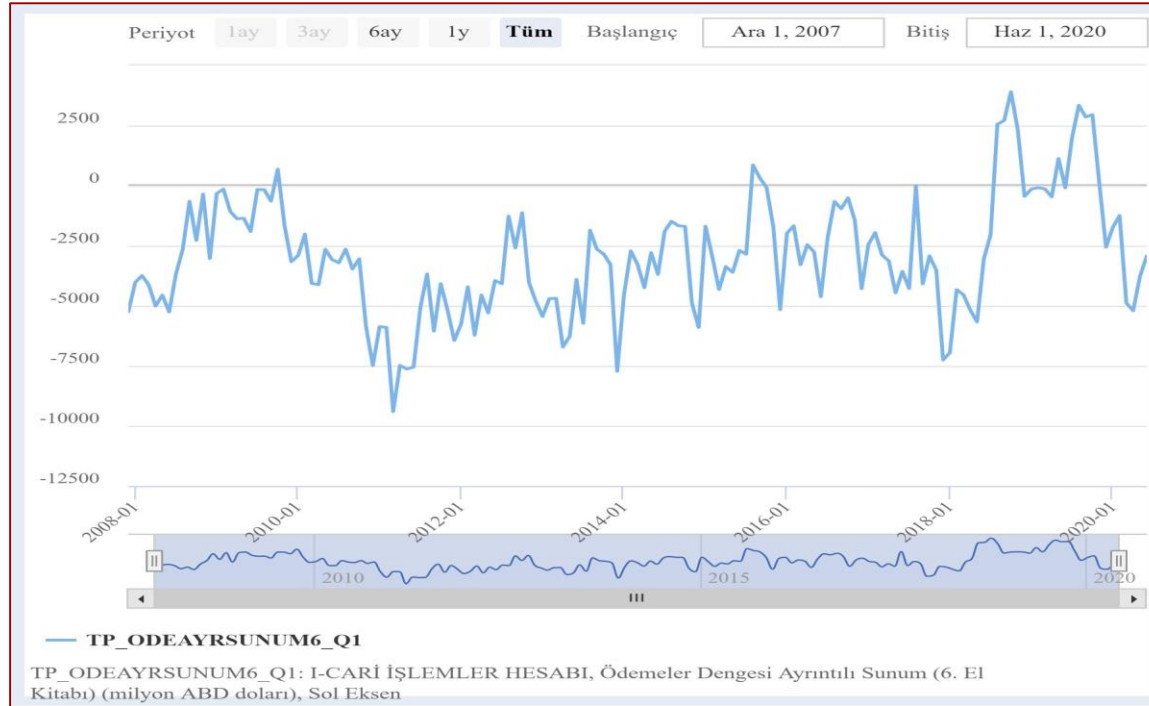
Dış Ticaret Endeksleri, Haziran 2020

- ❑ İhracat birim değer endeksi Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %2,8 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %4,3 artarken, ham maddelerde (yakıt hariç) %7,4, yakıtlarda %42,4 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %2,6 azaldı.
- ❑ İhracat birim değer endeksi 2020 yılı ikinci çeyrekte bir önceki yılın ikinci çeyreğine göre %3,1 azaldı.
- ❑ İhracat miktar endeksi Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %18,5 arttı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %32,9, ham maddelerde (yakıt hariç) %18,1 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %17,9 artarken, yakıtlarda %35,9 azaldı.
- ❑ İhracat miktar endeksi 2020 yılı ikinci çeyrekte bir önceki yılın ikinci çeyreğine göre %23,8 azaldı.
- ❑ İthalat birim değer endeksi Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %9,0 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %3,6 artarken, ham maddelerde (yakıt hariç) %13,2, yakıtlarda %37,5 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %5,3 azaldı.
- ❑ İthalat birim değer endeksi 2020 yılı ikinci çeyrekte bir önceki yılın ikinci çeyreğine göre %11,2 azaldı.
- ❑ İthalat miktar endeksi Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %22,1 arttı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %35,0, ham maddelerde (yakıt hariç) %20,8 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %18,0 artarken, yakıtlarda %15,8 azaldı.
- ❑ İthalat miktar endeksi 2020 yılı ikinci çeyrekte bir önceki yılın ikinci çeyreğine göre %6,6 azaldı.

Ödemeler Dengesi-Haziran

- Cari işlemler açığı bir önceki yılın Haziran ayına göre 2.839 milyon ABD doları artarak 2.934 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bunun sonucunda on iki aylık cari işlemler açığı 11.094 milyon ABD doları olmuştur.

Döviz Mevduatı & Hisse Senedi & TCMB & Rezerv

- ❑ Yurtiçi Yerleşiklerin döviz mevduatı 6,6 milyar\$ arttı.
- ❑ Yurt dışında yerleşik kişilerin 30 Temmuz itibarıyla 23 milyar 880,3 milyon dolar olan hisse senedi stoku, geçen hafta 20 milyar 274,4 milyon dolara geriledi.
- ❑ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Beklenti Anketi'ne göre, yıl sonu TÜFE beklentisi yüzde 10,82'ye yükseldi. 2021 yılı büyüme beklentisi yüzde 4,3 oldu
- ❑ TCMB 'nın brüt döviz rezervleri geçen hafta 79 milyon dolar azalarak 46.6 milyar dolara indi:

